

11. Maeterlinck M. Cahier bleu / Maurice Maeterlinck [Texte établi, annoté et présenté par J. Wieland-Burston] // Annales Fondation Maurice Maeterlinck. – T. XXII. – P. 7–184.
12. Maeterlinck M. La Princesse Maleine [Edition établie et annotée par F. van de Kerckhove] / Maurice Maeterlinck. – Bruxelles : Labor, 1998. – 302 p.
13. Mockel A. Esthétique du Symbolisme / Albert Mockel [Étude par Michel Otten]. – Bruxelles : Palais des Académies, 1962. – 256 p.
14. Moréas J. Les premières armes du symbolisme / Jean Moréas. – Paris : Vanier, 1889. – 52 p.
15. Otten M. Paysages du Nord. Études de littérature belge de langue française / Michel Otten. – Bruxelles: Le Cri, 2013 – 310 p.
16. Rodenbach G. Les essais critiques d'un journaliste. – Paris: Honoré Champion, 2007. – 360 p.
17. Tchystiak D.O. Concept SYMBOLE PHONETIQUE dans la réflexion esthétique du symbolisme belge / D.O.Tchystiak. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету / гол.ред. І.В. Ступак. – Серія «Філологія». – Вип 8. – Том. 1. – С. 223–225.
18. Van Lerberghe Ch. Lettres à Fernand Severin / Charles Van Lerberghe [Textes établis, présentés et annotés par Raymond Trousson]. – Bruxelles : ARLLF, 2002. – 536 p.

УДК 821.161.2.09

Т. М. Шарова, С. О. Сунрун,*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь***РЕАЛІСТИЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ ЖИТТЄВОЇ ПРАВДИ У ТВОРАХ І. МАСЛОВА**

Аналіз творів у художній спадщині Івана Маслова дав змогу з'ясувати місце і роль оповідання в реалізації письменницького таланту, усвідомити характер взаємодії жанрів у творчій практиці Івана Маслова. На прикладі творів письменника можна прослідкувати, як особисті риси письменника дозволили йому стверджувати правду, долати актуальні проблеми, не відходячи від власного розуміння й бачення світу та людини.

Ключові слова: оповідання, творча спадщина, талант, правдиве висловлення.

REALISTIC REPRODUCTION TRUTH OF LIFE IN THE WORKS OF IVAN MASLOV

The analysis of story in the creative inheritance of Ivan Maslov enabled to find out a place and role of story in realization of writer talent, awareness of character of co-operation of genres in creative practice of Ivan Maslov. It is possible to trace on the example of stories of writer, as the personalities lines of writer allowed him to assert a true, overcome the issue of the day, not walking away from the own understanding seeing of world and man.

In the article attention is accented on that the theme of village is the dominant theme of works of Ivan Maslov. He remains faithful to the theme: the fates of countrymen, мрударів Слобожанщини, to which fell out to pass by the heavy ways of life, fluster him. Living life in large town, Ivan Maslov touched the varied layers of his citizens – exceptionally large, people at power is a writer by a soul remained faithful to the native suburb village his nature and human mode. In the most works represented the peasant of worker which is indissolubly related to native land.

In the article attention is concentrated on that in a spotlight works of Ivan Maslov people which went out from the thicket of generation of the twentieth age; it is marked on that works of writer contain philosophical generalizations, reflections about time, about the fate of man and humanities. In the stories a writer speaks to the ordinary man, tries to expose the sources of its feeling and awareness by her the meaningfulness.

Keywords: story, creative inheritance, talent, veracity.

РЕАЛИСТИЧНОЕ ВОСПРОИЗВЕДЕНИЕ ЖИЗНЕННОЙ ПРАВДЫ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И. МАСЛОВА

Анализ произведений в художественном наследии Ивана Маслова дал возможность выяснить место и роль рассказа в реализации писательского таланта, осознать характер взаимодействия жанров в творческой практике Ивана Маслова. На примере произведений писателя можно проследить, как личностные черты писателя позволили ему утверждать правду, преодолевать актуальные проблемы, не отходя от собственного понимания и виденья мира и человека.

Ключевые слова: рассказ, творческое наследство, талант, правдивое высказывание.

Творчість І. Маслова залежить від багатогранного і специфічного бачення світу й репродукується у прозі. Іван Маслов – майстерний оповідач різноманітних ситуацій та історій. Його прозові твори вирізняються своєрідністю моделювання способів зображення і вираження, адже він не лише талановито володіє словом, а й зважає на питання читацького сприйняття тексту. Провідна тема творчості Івана Маслова життя повенного села, гострі соціальні та морально-етичні проблеми сучасності. Творам Івана Маслова притаманна найголовніша та найвагоміша якість – вони зберігають універсальні істини й забарвлюють їх національним колоритом.

Художня спадщина І. Маслова осмислювалася науковцями переважно у трьох напрямках: 1) аналіз окремих творів (Ю. Шовкопляс, В. Дрозд, А. Гуроров, А. Ярещенко, В. Лихоносів); 2) інтерпретація основних проблем масловського художнього світу (А. Гуроров, О. Ковалевський, М. Артамонов, В. Мільоха, Т. Шарова); 3) зіставлення творчості автора з творчістю інших авторів (М. Ільницький, М. Шаповал, В. Брюгген, А. Пінчук, П. Краснов, В. Молчанов). Недостатність вивчення проблеми в обраному нами ракурсі зумовила потребу її всебічного наукового осмислення.

Проза Івана Степановича Маслова є важливим складовим елементом літературного процесу і являє собою перспективний матеріал для літературознавчих студій насамперед з огляду на її місце в системі явищ художньої культури 90-х рр. ХХ ст. Твори І. Маслова наповнені переможною силою правдивого слова, через його спогади дитинства проходить сумна нота підступництва, брехні, ошуканості. На той час коли люди вірили владі, вона їх використовувала, влада залишала свій народ голодувати й мерзнути, переконуючи, що ці муки не лише простих людей, що страждають всі. І. Маслов подає тогочасне життя, тим самим наголошуючи на руйнівній силі довіри простого народу до вищих кіл суспільства.

Прочитавши твори І. Маслова можна виокремити головну конфліктну колізію творів – правда життя. У творах немає віри, відчуття свята, відчуття того, що все складеться добре, нагнітає почуття сильного нав'язування, розуміння того, що народ довели. Сам І. Маслов зазначає, що своїм словом намагається кинути світло на актуальні проблеми сучасності, щоб залишити правду, яку так ретельно приховували у ті часи й у деякій мірі приховують зараз. Він пише, щоб залишити словом просвіт. Підіймаючи тему правди і відчуваючи розуміння та підтримку – митцем викривається актуальність творів. Категорія правди розуміється як самодостатність. Тим самим письменник намагається, хоч так залишити в літературі правдивість зображення, а для тих, хто читає – застереження від згубності. Наголошує на важливості чесного життя, чистій совісті, довірі оточуючих, допомозі нужденним.

Тема села була близькою майже для всіх письменників та поетів української літератури. Вона червоною стрічкою пролягла у творчості великого українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка. Земля стала мрією літературних героїв Панаса Мирного, Ольги Кобилянської, Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського, Михайла Стельмаха. Любов до земля лежить в основі багатьох творів Олександра Довженка. Прикладом «селянської» літератури можуть бути й соціально-побутова повість Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» – одне з найкращих витворів світової літератури, в якому досить реалістично зображено життя пореформеного села (після відміни кріпосного права) з усіма його недоліками. Проблематика повісті не дивлячись на прив'язку до конкретного часу, дуже сучасна. Адже сварки між сусідами, родичами за землю та спадок – це вічна тема. Вочевидь, вона буде актуальною і в третьому тисячолітті.

Селянську тему в українській літературі продовжив своєю творчістю І. Маслов. Він залишається вірним своїй темі: його хвилюють долі земляків, трударів Слобожанщини, яким випало пройти нелегкими шляхами життя: «Письменник – це не тільки і не стільки покладене на рядок слово, це, в першу чергу, глибоке, ніжне відчуття життя, здатність до невинного морального пошуку» [4, с. 1].

Дуже влучно з цього приводу висловився сам І. Маслов: «... правда і міра самореалізації письменника перебувають у прямому зв'язку і взаємозалежності одне від одного. І саме правда дозволяє повнокровно реалізуватися письменникові, являючи одночасно й істинну сутність його душі і природу світу, який оточує митця і є правдою його особистості. Виявити цю правду і сказати про неї світові було нелегко» [8, с. 125].

Дослідник творчості І. Маслова А. Кудравець захоплюється вмінням автора точно змалювати особливості сільського побуту та краси природи: «Творчій манері автора притаманний образний опис сільського побуту, невичерпних багатств і краси, широких російських просторів. Особливо запам'ятовується яскрава святковість колгоспного сінокосу. Напівголодні, знесилені роками воєнного лихоліття люди як і раніше, як у кращі часи, виходять на росяні луги, немов на свято вічної селянської праці... Іван Маслов добре знає дрібні подробиці повсякденного селянського побуту перших повоєнних років, любить природу не взагалі, а кожну травинку, дерево, квітку. І це робить його розповідь більш переконливою, діалоги героїв відрізняються життєвою правдивістю» [6, с. 15].

Сільське життя у І. Маслова не позбавлене ідеалізації, навмисної, бо вона є джерелом вічних цінностей: материнської любові, батьківського дому, зцілюючої природи, хліба та привітного ставлення до людей. І. Маслов дивиться прямо і чесно на сьогоднішнє життя, некон'юктурно оцінює його перспективи. І читач, можливо, прислухається до його голосу, до його болів і сумнівів, його людської і письменницької певності та наснаги. Кращі твори І. Маслова, присвячені теперішньому важкому життю села: романи «Рій», «Задовго до прильоту жайворонків», повісті «Мед Білого угору», «Вінцеве коло», «Мар'я», «Заручини», «Качечка», «Терпіння», а також цикли оповідань.

Війна та перші важкі роки після неї складають основний зміст творів І. Маслова, в центрі їх – село Тернова з нелегким селянським побутом 40-х рр. XX ст., з нелегкими долями людей. Про соціальний і психологічний досвід воєнного покоління П. Білоус зазначав: «Ми не боялися трагедій, ми писали про людину, що опинилася в нелюдських обставинах. Ми шукали в ній сили переборення самої себе і в жорстокі дні шукали добро і пробували уявити майбутнє» [1, с. 7].

В. Дрозд свого часу про твори І. Маслова зазначав: «Біографія комуніста Луконіна – не лише героїчне минуле, це і нинішній день, бо зроблене ним – безсмертне, продовжене його дітьми, онуками, новими поколіннями борців за щастя народне. Думка ця добре простежується в повісті» [3, с. 475]. В. Романовський так оцінює образ головного персонажа: «... у повісті «Білий цвіт терну» письменник ставить у центрі подій людину, рівняє на неї своїх героїв, рівняється і сам» [9, с. 5].

Художня розповідь переривається документальним матеріалом – архівними пошуками, листами Лазарева дружині та друзям, записами розмов з людьми (в ту пору входила в моду документальна проза, і монтаж розділів у цій книзі виконано досить професійно), тут і епіграфи, і перебої тексту. Цікаво, що в наступних книгах І. Маслов ніде більше не звертається до цих ефектних, але не завжди змістовних прийомів літературного письма.

У повісті І. Маслов зумів з'єднати два літературні жанри – документальну і художню прозу. Повість захоплює, з кожною сторінкою розкриваються все нові й нові цікаві факти з життя села Тернівка, долі людей, у свідомості яких назріває класове розуміння подій, що відбуваються. Автор добре знає, про що розповідає в повісті, він говорить, що описані ним події відбулися в його рідному селі, з близькими йому людьми, яких він добре знає.

Характерів тут майже немає, важко в цьому не погодитись із В. Дроздом, є добре продумані персонажні схеми, герої повністю реалізуються своєю соціальною функцією, і якщо це «свої» – голова, тракторист, партизан, то вони ідеальні у всіх своїх якостях, якщо «чужі» – вороги колективізації, білі офіцери, віруючі, те нема про них що і казати – у них немає і не може бути будь-яких людських рис та якостей. Ось позитивна героїня Лена Лимар іде в засніжений ліс виручати синопця Вовку, узявши про всякий випадок німецького кинджала. Там відбувається її зустріч з поліцаєм Сьомкою Лушнюю. Поліцай освідчується їй у коханні, обіцяє їй гарне життя, але в цьому самому місці: «Він кинувся до неї, рванув кофтинку. Квіти звіробоя розсипались по снігу. Лена упала на спину, відчула, що задихається, намагаючись піднятися, уперлась руками у сніг. Наче обнімаючи Сьомку, підняла руки, і, зібравши усі сили, загнала кинджал йому в спину» [7, с. 277-278].

Або ось двоє сміливців воюють проти білогвардійців, що штурмують Тернову. Один із них – кулеметник – вкладає, як дрова, ворогів, що йдуть у наступ, а інший – червоноармієць, його помічник – награв в цей час на гармоні, створюючи наступуючим відповідний супровід. З цього приводу О. Гуторов писав: «У світлі того, що ми тепер знаємо про колективізацію, про її методи, «Білий цвіт терну» нижче всякої критики. Його кон'юктурно-бодряцький пафос, як це не парадоксально, був не до душі й самому автору, який знав із розповідей про колективізацію не тільки те, що йому було потрібне для достойного втілення. Тому зусилля журналіста Петра Лазарева і виявляється тут якимись млявими, нежиттєво-сумними, а сам він виглядає ходячою схемою» [2, с. 150].

Газета «Літературна Україна» більш м'яко прокоментувала першу повість І. Маслова: «У повісті помітна була фрагментарність, не всі образи вдалися авторові, відчувався брак літературного досвіду, – зате – і це найголовніше – були неабиякий талант, свіжість світобачення, справжня, а не задекларована, як це подекуди трапляється, громадян кисть письменника» [3, с. 4]. З цієї першої повісті й починається перехід прози Івана Маслова у іншу літературну якість.

О. Ковалевський вбачає в книгах І. Маслова одну цікаву особливість: «... опис конкретних життєвих фактів, реалістична призматичність картин переплітається у нього з романтичним натхненням, одухотвореністю й піднесенням авторського почуття. За цим рядом прикмет його твори можна віднести до так званої ліричної прози. Природа є органічною частиною художнього світу, в якому живуть його герої» [5, с. 136].

Отже, проза Івана Маслова – густа, соковита, пропахла землею, весняною вологістю. Уважно прочитавши твори І. Маслова, зрозуміло, що вони розраховані не на одне, перше, прочитання. Майже в кожен абзац автор вклав стільки інакомовного та потаємно прихованого для неувважного читача, що читання його творів стало читанням, що приносить не-

підробне задоволення під час розшифровки тексту. Своєрідний ретроспективний погляд на історичні події, осмислення їх із точки зору сьогодення, надає всьому пережитому емоційної схвильованості і філософської глибини. Правда у творах письменника виступає не лише способом відтворення минулих історичних подій, а й засобом передачі невіддільних від них глибоко особистих почуттів і переживань у зв'язку з актуальними проблемами сьогодення.

Література:

1. Білоус П. Індивідуальний стиль письменника / П. Білоус // Українська мова та література. – 2002. – № 44. – С. 3–7.
2. Гуроров А. Ступени роста / А. Гуроров // Радуга. – 1989. – №10. – С. 149–155.
3. Дрозд В. Вогонь життя / В. Дрозд // Літературна Україна. – 1978. – 30 вересня. – С. 475.
4. Дрозд В. Способность к неустанному нравственному поиску / В. Дрозд. – Рукопис. – 4 с.
5. Ковалевський О. Дар пророчий. Про «Вибране» І. Маслова / О. Ковалевський // Слобожанщина. – № 3-4. – С. 136.
6. Кудравец А. Проза Івана Маслова – это серьезная земная проза / А. Кудравец // Панорама. – 1999. – №42. – С. 15–17.
7. Маслов И.С. Избранное / И.С. Маслов / Художник-оформитель И. И. Яхин. – Х. : Прапор, 2002. – Т.3. – 2002. – 528 с.
8. Маслов І. Гуманізм правди / І. Маслов // Слобожанщина. – 1995. – № 1. – С. 123–139.
9. Романовський В. Тепло рідної землі / В. Романовський // Ленінська зміна. – 1984. – 7 червня. – С. 5.

УДК 821.161.2. 09

Т. М. Шарова, В. В. Таран,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

ХУДОЖНЯ ПРАВДА У ТВОРІ К. ГОРДІЄНКА «ЗИМОВА ПОВІСТЬ»

У статті розглядається спадщина К. Гордієнка, творчість якого досліджена недостатньо. Досліджується художня правда у творі «Зимова повість». У роботі акцентована увага на тому, що письменник прагнув написати твір, стислий, компактний, спрямований на відображення виробничих проблем.

У публікації подано аналіз твору, а також розкрито простір слобожанського села, яке було добре знайоме Гордієнкові. У творі «Зимова повість» письменник вдало оперував художніми прийомами розкриваючи при цьому характери головних героїв.

Ключові слова: повість, художня правда, контекст, конфлікт, сюжет.

ARTISTIC TRUTH IN THE WORK OF K. GORDIENKO «WINTER STORY»

The article deals with the legacy of K. Gordienko, whose work explored enough. Investigate artistic truth in the book «Winter story». The paper also focused on the fact that the writer wanted to write an essay, short, compact, aimed at mapping production problems.

The publication presents an analysis of the work, and uncovered space Slobozhansky village which was familiar Gordienko. The author wanted to write a work that would have concentrated attention on the problems of agricultural production. Winter time reflected on the events of the story in a way that in the first place after the fieldwork pushed livestock. And it turned out that the economy is not prepared to spend the winter cattle. Not that there were any adverse weather conditions, and that organized collective farm management so that managers are not interested in the performance of the economy.

The article emphasized that formed the basis of his own observations of the work of the writer. By focusing on the development of farm village Slobozhansky, K. Gordienko line displays contrasts that are embodied through positive and negative images of the work. In the essay «Winter story» writer successfully operated art techniques while revealing the characters of the protagonists.

The article reports the idea that it was optimistic story that showed doomed to die of such an economic system where destroyed people's initiative, which is not the case the owner decides its economy, and its ready to use force, formulaic for all standards and plans. K. Gordienko, showed that only free entrepreneurial initiative of citizens – a guarantee of successful development.

Keywords: story, artistic truth, context, conflict, plot.

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ПРАВДА В ПРОИЗВЕДЕНИИ К. ГОРДИЕНКО «ЗИМНЯЯ ПОВЕСТЬ»

В статье рассматривается наследие К. Гордиенко, творчество которого исследовано недостаточно. Исследуется художественная правда в произведении «Зимняя повесть». В работе акцентировано внимание на том, что писатель стремился создать произведение, сжатое, компактное, направленное на отражение производственных проблем.

В публикации представлен анализ произведения, а также раскрыто пространство слобожанского села, которое было хорошо знакомо Гордиенко. В произведении «Зимняя повесть» писатель удачно оперировал художественными приемами, раскрывая при этом характеры главных героев.

Ключевые слова: повесть, художественная правда, контекст, конфликт, сюжет.

В українській літературі ХХ ст. визріло чимало уславлених імен майстрів художнього слова, що зробили свій творчий внесок у духовну скарбницю людства: І. Багрянний, М. Бажан, А. Головка, О. Гончар, М. Куліш, А. Малишко, П. Панч, Л. Первомайський, М. Рильський, У. Самчук, В. Сосюра, М. Стельмах, П. Тичина, М. Хвильовий та ін. У цьому колі першорядних імен важлива присутність і К. Гордієнка, потреба дослідження творчої індивідуальності якого є істотним завданням сучасної науки про літературу.

Серед критиків та літературознавців не раз лунала думка про те, що творчість К. Гордієнка лишається недооціненою й заслуговує на пильнішу увагу. Творчість К. Гордієнка майже не осмислювалася українськими критиками, хоча його постаї присвячено кілька глибоких аналітичних розвідок (В. Брюховецький, Г. Гельфандейн, Ю. Герасименко, І. Голубничий, О. Зінченко, Л. Новиченко, М. Острик, І. Пашук, Г. Скульський, Г. Стукалова, Р. Якель). В особі К. Гордієнка українська література мала яскравого і художньо-переконливого майстра слова.

Творча постаць К. Гордієнка, не може бути належно охарактеризована без опису його тридцятирічних мандрів по селах Лебединського району, що дали матеріал для доброго десятка книг, без урахування спраглої допитливості і щирої потреби якнайчастіше бувати з людьми, про яких пишеш. Це і є взірць чесності у ставленні до своїх героїв, у здійсненні того, що ми називаємо «вивченням життя» [2, с. 3]. Результати мандрів селами Слобожанщини лягли в основу твору К. Гордієнка «Зимова повість».